Naturvård
Helena Malmestrand

BILDANDE AV NATURRESERVATET SÅGBÄCKEN, TORSBY KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Naturreservatet har den avgränsning som framgår av bifogad karta och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

Naturreservatets namn ska Naturreservatet Sågbäcken.

Syfte med reservatet

Naturreservatet Sågbäcken bildas i syfte att bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, och andra ingående naturtyper samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologisk mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att skogsmark, myr, vattendrag och övriga naturtyper utvecklas fritt genom intern dynamik. De delar av skogsmarken som är präglade av brand bör brännas i lämpliga intervall. Vattendragets struktur ska återställas och därefter utvecklas fritt efter naturliga processer. Exploatering och arbetsföretag i området ska förhindras samt områdets naturliga hydrologi ska skyddas från fysisk påverkan. Lämpliga åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla.

Föreskrifterna gäller inte de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan.

Föreskrifterna gäller inte heller den uppföljning av områdets skötsel och naturvärden eller av miljöns utveckling i stort, inklusive nödvändig provtagning och insamling av bestämningsmaterial, som utförs av eller på

uppdrag av Länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Sådana undersökningar skall ske i samråd med reservatsförvaltningen.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 4).

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden:

Utöver vad som annars gäller i författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. avverka träd och buskar eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva eller anordna upplag
3. i vattenområden uppföra ny damm eller andra anläggningar som har en reglerande eller dämmande effekt, anlägga erosionsskydd, bortleda vatten, fylla, påla, spränga eller rensa
4. vidta andra åtgärder om åtgärden kan förändra vattnets djup eller läge
5. anlägga ledning i mark, luft eller vatten
6. uppföra byggnad eller annan anläggning
7. använda eller sprida gödselmedel eller växtnäringsämnen
8. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
9. utföra dikning eller markavvattnande åtgärd
10. rensa befintliga diken
11. framföra fordon, exempelvis cykel, traktor, snöskoter och terränghjuling (sk fyrhjuling)
12. inplantera djur (inklusive fisk), växter eller andra organismer

Föreskrifterna under A gäller inte användande och normalt underhåll av den väg som korsar området. Underhåll ska dock ske med största möjliga hänsyn till naturreservatets syften.

Föreskriften A1 gäller inte röjning av uppväxande sly eller kvistning för underhåll av befintliga jaktpass.

Föreskriften A5 gäller inte eventuell nedläggning av markkabel inom vägområdet.

Föreskriften A11 gäller inte för älgdragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförordningen (1975:594 1§). Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation undviks.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktas att tåla:

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. röjning av samt utmärkning av reservatets yttergränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar
2. uppsättande och underhåll av informationstavlor
3. undersökningar av skogliga strukturer, djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive provtagning och nödvändig insamling av bestämningsmaterial
4. naturvårdsbränning och nödvändiga skyddsåtgärder som anläggande av brandgator, grävning av branddammar, samt eftersläckning
5. återställning efter flottledsrensning och skapande av död ved i vattendraget

För översiktlig information om var föreskrifterna under B gäller hänvisas till karta, bilaga 3.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet, samt om ordningen i övrigt inom reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd, stående och omkullfallna träd, och buskar
4. utan länsstyrelsens tillstånd i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra vetenskapliga eller andra undersökningar
5. framföra fordon, exempelvis cykel, traktor, snöskoter och terränghjuling (sk fyrhjuling)

Föreskriften C3 gäller inte röjning av uppväxande sly eller kvistning för underhåll av befintliga jaktpass.

Föreskriften C5 gäller inte nyttjande av den väg som korsar området.

Föreskriften C5 gäller inte för älgdragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförordningen (1975:594 1§). Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation undviks.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn	Naturreservatet Sågbäcken
Län	Värmland
Kommun	Torsby
Lägesbeskrivning	7 km norr om Likenäs, vid Tvärlikan
Församling/Socken	Dalby socken
Topografisk karta	13DNV
Ekonomisk karta	13D6a
Naturgeografisk region	30a
Fastighetsknutna rättigheter som reservatet berör	Torsby Ambjörby GA:8 Torsby Branäs GA:63 Torsby Likenäs GA:6, GA:8 Torsby Ransby GA:3 Torsby Södra Persby GA:4 Samfälligheter Torsby Långav FS:1
Fastigheter	Del av Långav 1:88
Areal	79,8 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Naturvärdena vid Sågbäckens skogs- och myrmosaik uppmärksammades i samband med att Skogsstyrelsen utförde en fältkontroll av avverkningsanmälan. Då arealen är för stor att hantera för Skogsstyrelsen, skickades uppgifter om nyckelbiotopen till Länsstyrelsen. Kontakt togs med markägare och ett område avgränsades som förslag till naturreservat. I reservatsområdet har även del av N2000-vattendraget Tvärlikan tagits med. Markåtkomsten löses genom en bytesaffär. Landeum KB har anlitats för värdering av området och NAI Svefa har skött förhandlingen.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget till bildande av naturreservatet Trekanten.

Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget till beslut om naturreservatet.

Torsby kommun påpekar att bestämmelserna för reservatet måste samordnas med Värmlands läns Kalkningsförbund i den mån formuleringarna om fortsatt kalkning inte är tillräckliga. Kommunen anser vidare att det bör göras ett undantag för anläggande av markledning i anslutning till allmän väg genom området. Kommunen har i övrigt inget att erinra mot att naturreservatet Sågbäcken inrättas med den föreslagna skötselplanen.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Länsstyrelsen har haft dialog med den enhet på Länsstyrelsen som ansvarar för planering av kalkningen. Inom området sker idag våtmarkskalkning på två ytor. Reservatföreskrifterna innehåller inget förbud mot fortsatt kalkning i området.

Efter påpekande från Torsby kommun har ett undantag för eventuell nedläggning av markkabel inom vägområdet lagts till under föreskrifterna för reservatet.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av reservatet

Skogs- och myrmosaiken vid Sågbäcken är belägen i en trakt med hög andel naturvärden på landskapsnivå och har därför pekats ut som *värdetrakt* av Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.

Naturskogen vid Sågbäcken är belägen i svag sydvästsluttning som vetter ner mot vattendraget Tvärlikan. Skogen är ofta stamtät men bryts här och var av med glesare tallskog eller blöta myrar. Sågbäcken med flera biflöden avvattnar området. Terrängen är bitvis mycket blockrik och består främst av äldre till gammal barrblandskog med påtagligt inslag av gammeltall. På spridda ställen finns inslag av död tallved. Den mest allmänna varan av död ved består av självgallrande björk och klenare gran på bördigare delar. Området har stort inslag av senvuxen gran och stora block som i kombination med hög, stabil luftfuktighet skapar bra livsrum för krävande kryptogamer. Bland intressantare skogsfåglar har tjäder och gråspett noterats. Området har mycket hackmärken efter tretåig hackspett.

I reservatsområdet ingår även del av vattendraget Tvärlikan. Vattendraget mynnar i det större vattendraget Likan. Vattendragen är utpekade som N2000-vattendrag och dessutom klassade som nationellt särskilt värdefulla ur fiskevårdssynpunkt. Tvälikan är även utpekad som nationellt värdefull ur naturvårdssynpunkt. I älvarna finns en unik stam av öring och i de nedre delarna av Likan även harr. Vattendragen är även ett potentiellt reproduktionsområde för vänervandrande öring och lax. Tvärlikan är kraftigt flottningsrensad med stor andel upprensat material.

Motiv till skydd

Genom en reservatsbildning vid Sågbäcken bevaras en gammal barrblandskogsdominerad skogs- och myrmosaik. Området hyser ett antal signal- och rödlistade arter, vilkas förekomst indikerar skyddsvärd skog. Länsstyrelsen jobbar utifrån en nationell strategi för skydd av skog. Enligt den ska man prioritera områden med höga värden på beståndsnivå, områden med hög funktionalitet, d.v.s. områden som genom sin form, storlek eller närhet till liknande skyddade miljöer har stor sannolikhet att på sikt bevara de arter som man avser att skydda, samt områden där skogen tillhör en prioriterad skogstyp. Reservatet ligger inom en utpekad s.k. värdetrakt för gammal

barrblandskog, vilket ökar sannolikheten att arter beroende av dess miljöer kan finnas kvar i området.

Genom reservatsbildningen skyddas även en delsträcka av N2000-vattendraget Tvärlikan. Vattendraget är även klassat som nationellt särskilt värdefullt ur fiskevårdssynpunkt. Hotbilden mot Tvärlikan är komplex och utgörs av faktorer som skogsbruk och vattenkraftsutbyggnad.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan bevaras och utvecklas genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, vatten, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljökvalitetsmål med mera

Bildandet av naturreservatet Sågbäcken är en del i Länsstyrelsens arbete med miljökvalitetsmålet ”Levande skogar”, ”Levande sjöar och vattendrag” samt är del i arbetet med miljökvalitetsmålet ”Ett rikt växt- och djurliv”. Beslutet följer nationella och regionala riktlinjer och strategier för prioritering av naturreservatsskydd, vilka bygger på Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Ingen kommunal detaljplan eller områdesbestämmelse enligt plan- och bygglagen finns som berör området. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans eller proportion mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde, ett ställningstagande som brukar refereras till som proportionalitetsprincipen. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte för allmänintresset, samtidigt som markägaren genom bytesmark kompenserats för sin ekonomiska förlust.

Upplysningar

Länsstyrelsen har enligt 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) ansvaret för tillsynen över naturreservatet. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Eftersom området syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6, 10 och 29 §§ skogsvårdslagen ska inte tillämpas inom naturreservatet (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt skogsvårdslagen är efter reservatsbildningen statens ansvar.

Hur man överklagar, se bilaga 6

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Kenneth Johansson. Föredragande har varit byrådirektör Helena Malmestrand. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson, antikvarie Fredrik Berg, enhetschef Thomas Östlund, verksamhetschef Torben Ericson samt länsråd Björn Sandborgh.

Kenneth Johansson

Helena Malmestrand

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Karta översikt särskilda skötselåtgärder, specifikation till B-föreskrifter
4. Skötselplan
5. Områdesbeskrivning
6. Hur man överklagar

Sändlista beslut

Bengt Edgren, Granbacken 24, 856 34 SUNDSVALL

Erik Ludvig Edgren, Björkvägen 3A, 191 41 SOLLENTUNA

Karin Edit Isabella Edgren, 63 Linkfield Lane, STORBRITANNIEN

Dalby VVO, c/o Frank Magnusson, Benteby 6, 680 63 LIKENÄS

Dalby FVOF, Lars Jönsson, Långa Vägen 25, 680 60 SYSSLEBÄCK

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Havs- och vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 GÖTEBORG

Trafikverket Region Väst, 405 33 GÖTEBORG

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM

Skogsstyrelsen Östra Värmlands distrikt, Gräsdalsgatan 15, 653 43 KARLSTAD

Torsby kommun, Kommunstyrelsen, 685 80 TORSBY

Torsby kommun, Maria Högkvist, 685 80 TORSBY

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Björn Arvidsson, Lignellsgatan 3A, 654 63 KARLSTAD

Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A,
671 51 ARVIKA

Jägareförbundet Värmland, Strågatan 3, 653 43 KARLSTAD

Nordvärmlands friluftsområde, c/o Ulla Olsson, Långbergets Sporthotell, Hotellvägen 1, 680 60 SYSSLEBÄCK

Nordvärmlands skoterklubb, C/o Lars-Erik Söderlund, Holevägen 19, 680 60 SYSSLEBÄCK

LRF, Länsförbundet i Värmlands län, Köpmannagatan 2 4 tr, 652 26 KARLSTAD

Länsstyrelsen: Samhällsbyggnad, Miljöanalys och Miljöskydd & Förvaltning

Länsstyrelsen
Värmland

BESLUTSKARTA

Datum
2013-06-11

Bilaga 1

Referens
511-467-2012

Naturvård
Helena Malmestrand

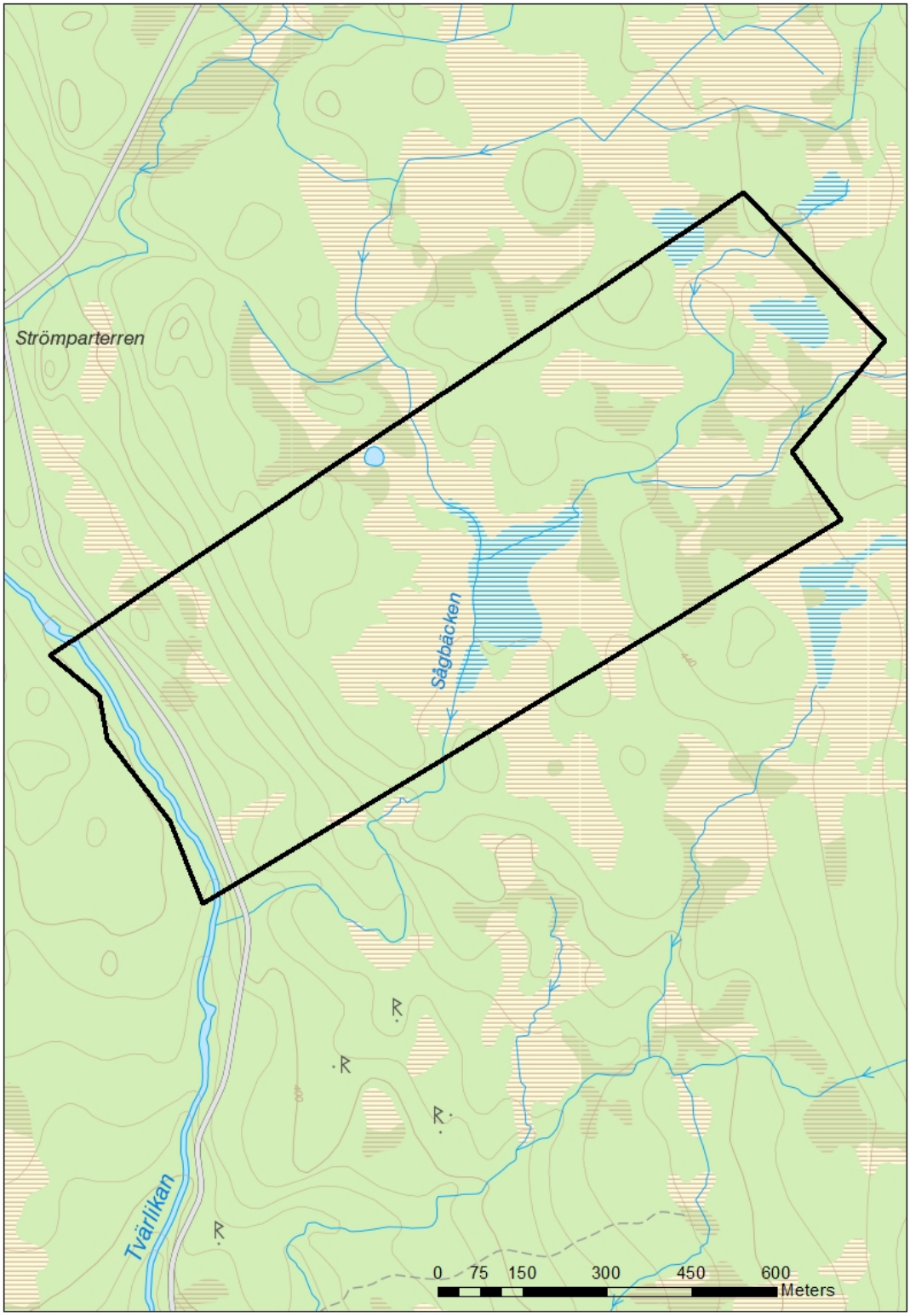

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Beslutskarta för naturreservatet Sågbäcken (heldragen svart linje)

Postadress: Länsstyrelsen Värmland, 651 86 KARLSTAD Besöksadress: Våxnäsgatan 5
Telefon: 054-19 70 00 (växel) Fax: 054-19 73 00 E-post: varmland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

ÖVERSIKTSKARTA

Datum
2013-06-11

Bilaga 2

Referens
511-467-2012

Naturvård
Helena Malmestrand

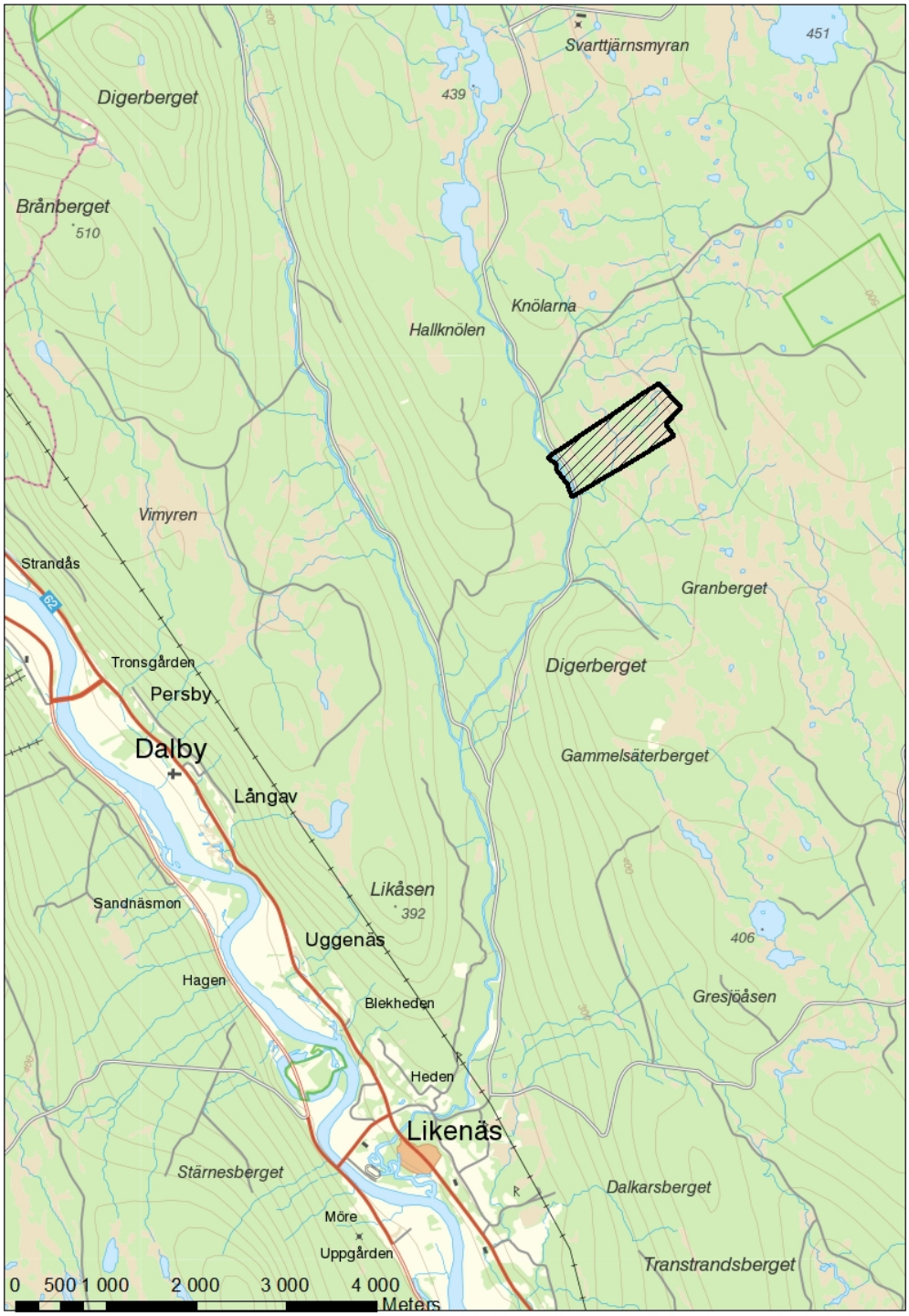

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Översiktskarta för naturreservatet Sågbäcken (svart, streckat område)

Postadress: Länsstyrelsen Värmland, 651 86 KARLSTAD Besöksadress: Våxnäsgatan 5
Telefon: 054-19 70 00 (växel) Fax: 054-19 73 00 E-post: varmland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Helena Malmestrand

FÖRESKRIFTSKARTA Bilaga 3

Datum
2013-06-11

Referens
511-467-2012

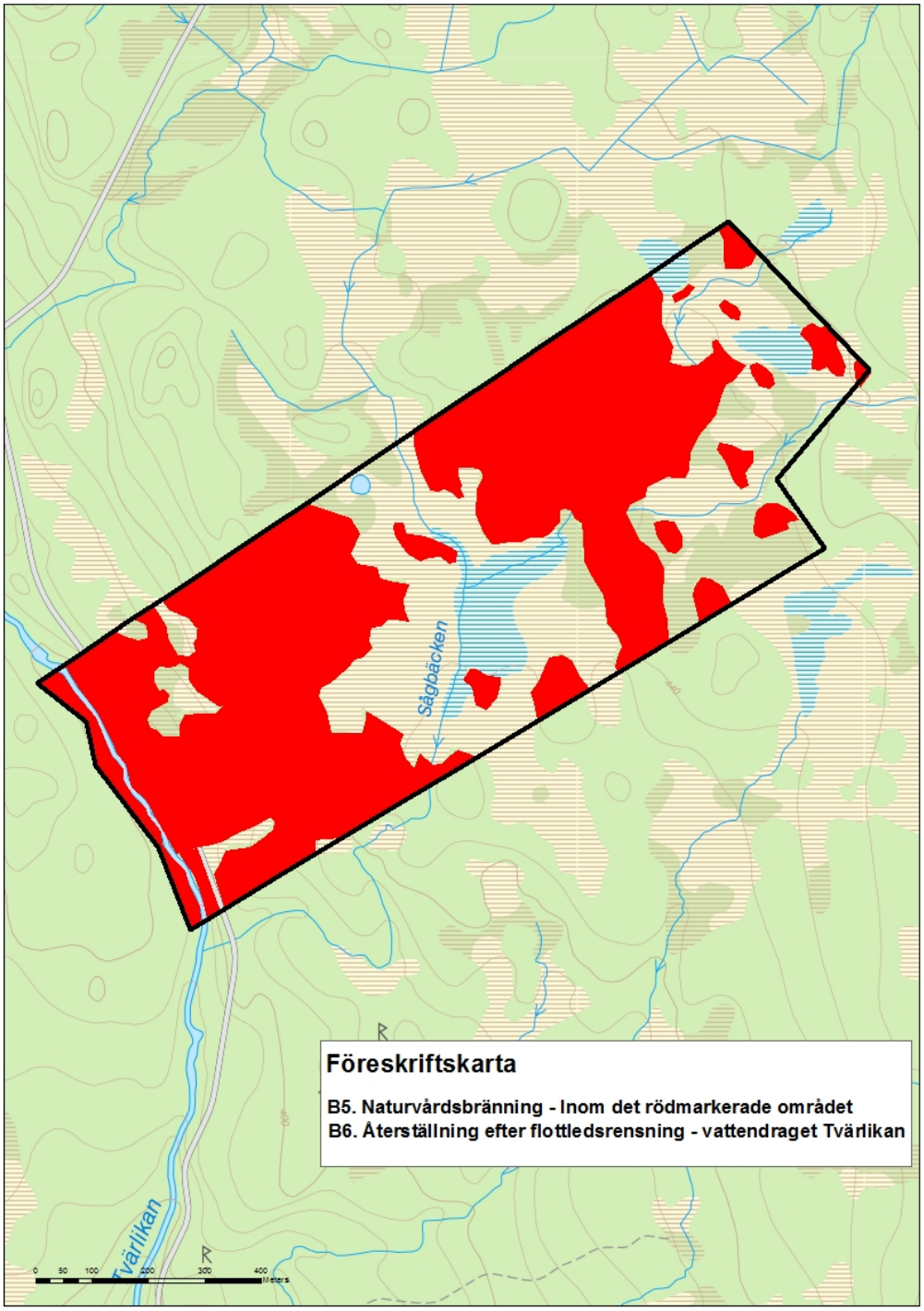

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Föreskriftskarta för naturreservatet Sågbäcken.

Postadress: Länsstyrelsen Värmland, 651 86 KARLSTAD Besöksadress: Våxnäsgatan 5
Telefon: 054-19 70 00 (växel) Fax: 054-19 73 00 E-post: varmland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/varmland

Naturvård
Helena Malmestrand

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET SÅGBÄCKEN

1. Syftet med naturreservatet

Naturreservatet Sågbäcken bildas i syfte att bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, och andra ingående naturtyper samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologisk mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att skogsmark, myr, vattendrag och övriga naturtyper utvecklas fritt genom intern dynamik. De delar av skogsmarken som är präglade av brand bör brännas i lämpliga intervall. Vattendragets struktur ska återställas och därefter utvecklas fritt efter naturliga processer. Exploatering och arbetsföretag i området ska förhindras samt områdets naturliga hydrologi ska skyddas från fysisk påverkan. Lämpliga åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

2. Beskrivning av bevarandevärden

2.1. Administrativa data

Objektnamn	Sågbäcken
NVR-nummer	2032829
Kommun	Torsby
Markslag och naturtyper (ha):	
Skogsmark	
- tallskog	16,4
- granskog	7,2
- barrblandskog	12,4
- barrsumpskog	3,6
- lövblandad barrskog	3,1
- triviallövskog	0,7
- lövsumpskog	0,8
- ungskog inkl hyggen	4,0
- sumpskogsimpediment	3,6
- övriga skogsimpediment	1,1
Våtmark	25,5
Vattendrag	0,6
Total areal	78,9 ha

Naturvård
Helena Malmestrand

Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Gammal barrblandskog Myrmosaik Vattendrag
Strukturer	Grova och äldre träd, död ved, strömsträckor, höljor, block och stora stenar, grusbottnar.
Arter	Broktagel, dvärgbägarlav, tretåig hackspett, öring.

2.2. Historisk och nuvarande markanvändning

Vattendraget Tvärlikan har tidigare använts för flottning och tydliga spår syns efter rensning av sten och grovt material i vattendraget.

Inom naturreservatet finns någon form av gropar som kan vara fångstgropar eller kolningsgropar. Det sistnämnda är troligt då det i närliggande områden med mycket myrmark påträffats ett stort antal kolningsgropar. Kolningsgropar i ett område med myrmark hör ofta samman med småskalig järnframställning, vilken genom ett flertal vetenskapliga studier i norra Värmland har bedrivits sedan yngre järnåldern, med en höjdpunkt under senare vikingatid/tidig medeltid (ca 900-1100 e kr.).

Inom området finns även spår efter dimensionsavverkning.

2.3. Områdets bevarandevärden

2.3.1. Biologiska bevarandevärden

Huvudmotivet för den föreslagna reservatsbildningen är höga biologiska värden i form av den rika gammelskogsberoende flora och fauna som förekommer i området. Sågbäckens belägenhet i en trakt med värdefulla barrblandskogsområden understryker bevarandevärdet. Tretåig hackspett, gråspett och tjäder noteras i området. Violettgrå tagellav, broktagel och gammelgranskål är andra exempel på krävande arter som förekommer i området.

I reservatsområdet ingår även del av vattendraget Tvärlikan. Vattendraget mynnar i det större vattendraget Likan. Vattendragen är utpekade som N2000-vattendrag och dessutom klassade

Naturvård
Helena Malmestrand

som nationellt särskilt värdefulla ur fiskevårdssynpunkt. Tvärlikan är även utpekad som nationellt värdefull ur naturvårdssynpunkt. I älvarna finns en unik stam av öring och i de nedre delarna av Likan även harr. Vattendragen är även ett potentiellt reproduktionsområde för vänervandrande öring och lax.

3. Skötselområden

Reservatet har delats in i 4 skötselområden enligt kartan nedan:

1. Skog - markerat med rött på kartan
2. Våtmark – markerat med orange på kartan
3. Vattendrag – blått streck på kartan
4. Friluftsliv – gäller hela området

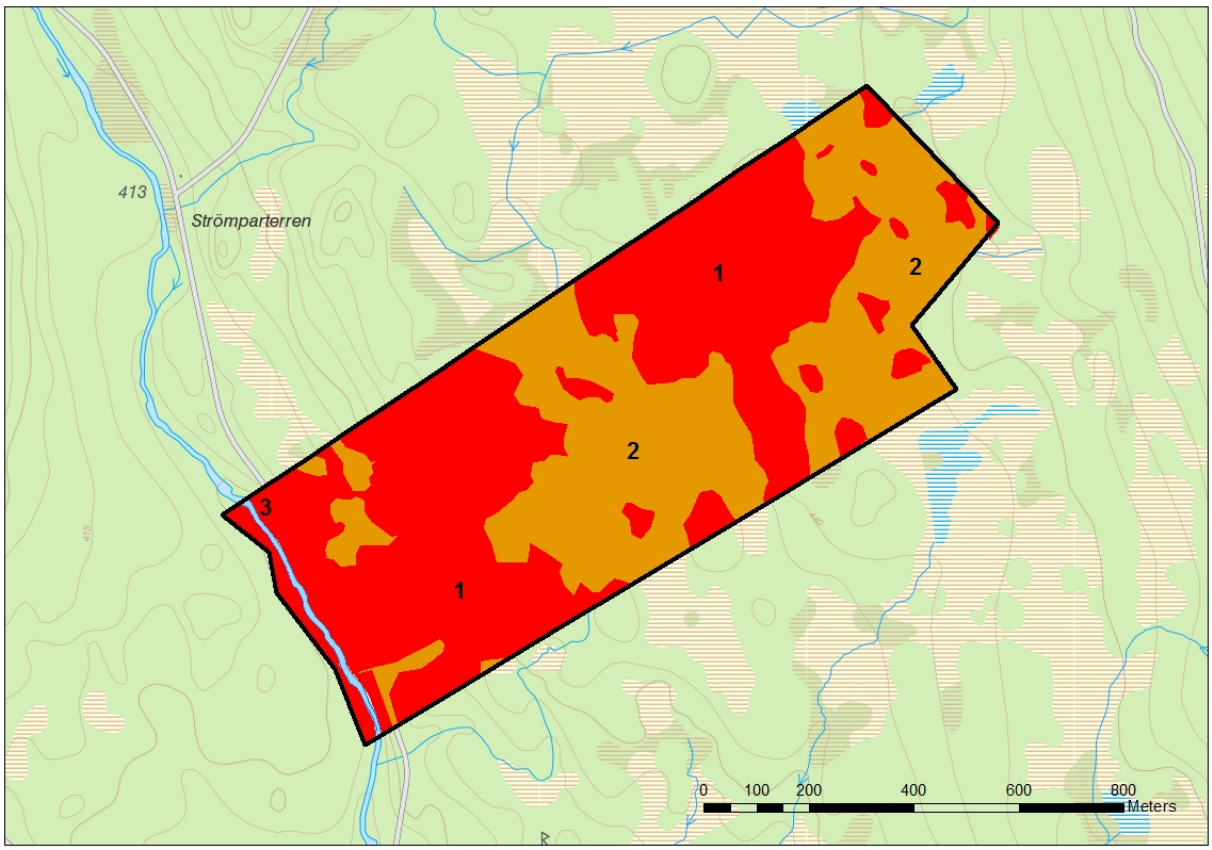

Naturvård
Helena Malmestrand

Beskrivna skötselåtgärder syftar till att stärka och utveckla skogliga naturvärden samt vattendragets naturvärden.

3.1. Skötselområde 1: Skog 46 hektar

Området präglas av olikåldrig skog vilken domineras av gammal barrblandskog med god hänglavfrekvens. Sydvästra delen av området utgörs av skyddszon mot vattendraget Tvärlikan.

3.1.1. Kvalitetsmål

Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störning i form av t.ex. omfattande skogsbrand, stormfällning och/eller insektsangrepp, kan leda till att skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling.

3.1.2. Åtgärder

Förutsättningarna för en kontrollerad bränning i området bör undersökas och genomföras om det är tekniskt och säkerhetsmässigt lämpligt.

Med hänsyn till fornlämningsbilden i närområdet till reservatet, de topografiska förhållandena med myrmark samt den rapporterade förekomsten av gropar kan man förvänta sig att det finns fångstgropar eller järnframställningsplatser och kolningsgropar inom reservatet. Inför en naturvårdsbränning hålls därför samråd med kulturmiljökunnig personal från Länsstyrelsen så att en eventuell arkeologisk inventering ska kunna genomföras i god tid i syfte att säkerställa att inga fasta fornlämningar eller fornlämningsområden påverkas av en sådan skötselåtgärd.

3.2. Skötselområde 2: Myr 33 hektar

Skötselområdet består av ett blötare område med myrar. Inom området utförs våtmarkskalkningar på två ytor sedan 1999. Kalkningen kommer tills vidare att fortsätta då den än så länge krävs för att klara de vattenkemiska målen för Tvärlikan.

3.2.1. Kvalitetsmål

Våtmarkernas hydrologi ska vara opåverkad från mänskliga ingrepp.

3.2.2. Åtgärder

Inga åtgärder, området lämnas till fri utveckling.

Naturvård
Helena Malmestrand

3.3. Skötselområde 3: Vattendrag

Skötselområdet innefattar vattendraget Tvärlikan. Vattendraget är utpekat som N2000-vattendrag och klassat som nationellt särskilt värdefullt ut fiskvårdssynpunkt. Flottningspåverkan i form av rensning syns tydligt i vattendraget och andelen död ved är påtagligt låg. Återställning av vattendragets struktur utförs i samband med att Tvärlikan i sin helhet åtgärdas.

3.3.1. Kvalitetsmål

Skötselområdet ska bibehålla och utveckla de naturvärden som finns knutna till ett naturligt fungerande vattendrag med strukturer och funktioner som kännetecknar ett av människan opåverkat vatten.
Fria vandringsvägar för vattenlevande organismer ska finnas inom hela området.
Lämpliga lekbottnar, uppväxtområden och ståndplatser ska finnas för exempelvis öring som ska ha en livskraftig population.

3.3.2. Åtgärder

Återställande biotopvård genomförs i vattendraget och naturliga strukturer och funktioner ska återställas på de sträckor där dessa idag saknas. Biotopvården ska utföras av, eller i samarbete med, fiskevårdskunnig personal från Länsstyrelsen. I samband med detta hålls ett samråd med kulturmiljökunnig personal från Länsstyrelsen. Återställning av vattendragets struktur utförs i samband med att Tvärlikan i sin helhet åtgärdas.

3.4. Skötselområde 4: Friluftsliv

Gammelskogen och myrmosaiken vid Sågbäcken erbjuder naturupplevelser.

3.4.1. Kvalitetsmål

Naturreservatets yttergräns ska vara tydligt markerad och uppenbar för besökare.
Besökare få information om och vägledning till reservatet.

3.4.2. Åtgärder

Markering av reservatets yttergräns.
Informationstavla sätts upp samt vägvisning ordnas till reservatet.

Naturvård
Helena Malmestrand

4. Uppföljning

4.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts, vem som utfört dem samt när de genomförts.

I den årliga dokumentationen bör följande ingå:

- Eventuella skötselåtgärder i skogsbestånd
  Vad har genomförts i vilka områden och hur stor var tidsåtgången.

- Eventuella skötselåtgärder i vattendraget
  Vad har genomförts i vilka områden och hur stor var tidsåtgången. Vid skötselåtgärder som påverkar flottningslämningar ska dokumentation ske före och efter genomförande av åtgärder.

- Skyltning och parkeringsplats
  Vad har genomförts och hur stor var tidsåtgången.

5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	**När**	**Skötselområde**
Markvård		
Naturvårdsbränning	Möjligheterna att bränna bör utredas	Skötselområde 1
Biotopvård/återställning efter flottledsrensning		Skötselområde 3
Anläggningar för friluftslivet		
Markering av yttergräns	Inom 2 år	Skötselområde 4
Informationstavla	Inom 2 år.	Skötselområde 4
Ordna parkeringsplats	Om möjligt	Skötselområde 4

Naturvård
Helena Malmestrand

6. Genomförd dokumentation

NBI, Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering. Skogens pärlor.

Länsstyrelsen i Värmlands län. 2007. Inventering av naturvärden (Fredrik Wilde).

Länsstyrelsen i Värmlands län. 2007. Strategi för formellt skydd av skog i Värmlands län – naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal. Länsstyrelsen i Värmlands län, rapport nr 2007:5.

Länsstyrelsen i Värmlands län. 2005. Reviderad 2008. Arbetsmaterial - Sammanställning av utpekade vattenområden med klassning enligt kriterier av Naturvårdsverket, Fiskeriverket och Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen i Värmlands län. Kalkdatabasen: kalkplanering, vattenkemiska undersökningar, bottenfaunaundersökningar resp elfiskeundersökningar.

Länsstyrelsen i Värmlands län. 2005. Biotopkartering av vattendrag.

Sågbäcken, Torsby kommun

Beskrivning av ett skogsområde
med höga naturvärden

Bakgrund

Naturvärdena vid Sågbäckens skogs- och myrmosaik uppmärksammades i samband med Skogsstyrelsens fältkontroll av avverkningsanmälan. Då arealen är för stor att hantera för Skogsvårdsstyrelsen, skickades kopia på anmälan och uppgifter om nyckelbiotopen till Länsstyrelsen. Områdets läge (se nedan) samt att det sammanfaller med tidigare kontaktade markägare för reservatsbildning, prioriterade Länsstyrelsen ett besök i området. Länsstyrelsen gör bedömningen att området borde bli naturreservat för att naturvärdena skall bevaras och utvecklas på lång sikt mot välutvecklad barrnaturskog.

Det omgivande landskapet

Skogs- och myrmosaiken vid Sågbäcken är belägen i en trakt med hög andel naturvärden på landskapsnivå och har därför pekats ut som *värdetrakt* av Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.. Länsstyrelsen har bildat flera naturreservat samt ett antal som är under bildande i trakten, bl.a. Skrallarberget, Digerberget, Lisselberget, Averåfjäll, Gobackberget, Mosstjärnberget och Berttjärnshallen. Vidare finns två större frivilligt avsatta gammelskogsområden i trakten på Bergvik Skogs marker, nämligen Persby-Gillersberg och Rattsjöhallen. Naturvärdena i dessa områden är i samtliga fall knutna till gammal barrblandskog.

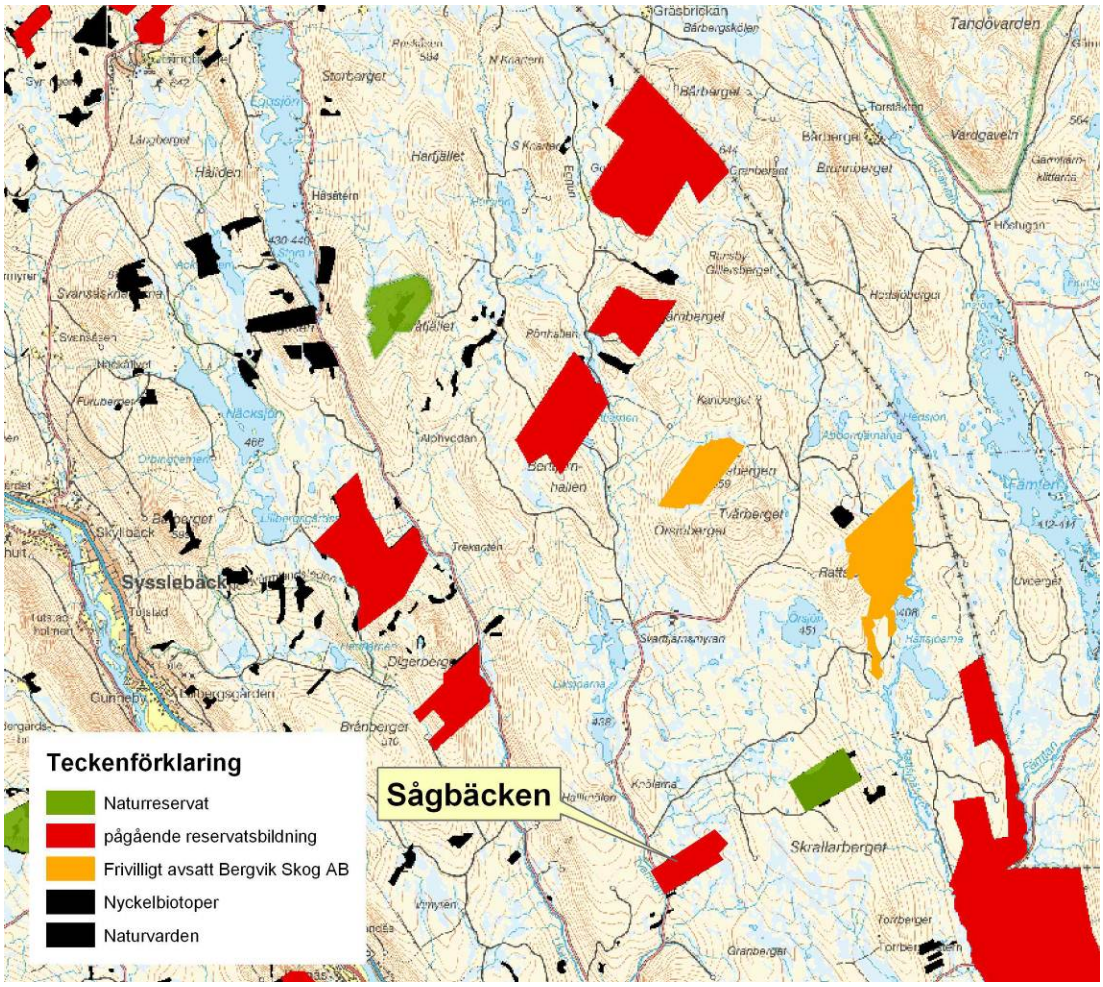

Översiktkarta över värdetrakten omkring Sågbäckenområdet.

Beskrivning av naturvärden
Naturskogen vid Sågbäcken är belägen i svag sydvästsluttning som vetter ner mot Tvärlikan Skogen är ofta stamtät men bryts här och var av med glesare tallskog eller blöta myrar. Sågbäcken med flera biflöden avvattnar området. Terrängen är bitvis mycket blockrik och består främst av äldre till gammal barrblandskog med påtagligt inslag av gammeltall. På spridda ställen finns inslag av död tallved. Den mest allmänna varan av död ved består av självgallrande björk och klenare gran på bördigare delar. Stort inslag av senvuxen gran och stora block som i kombination med hög, stabil luftfuktighet skapar bra livsrum för krävande kryptogamer.

En högst översiktlig inventering av artinnehåll gjordes och bland de mer intressanta trädväxande lavar märks främst violettgrå tagellav *Bryoria nadvornikiana* som förkommer allmänt. Arten är särskilt vanlig på gamla senvuxna ganar men hittades även på gamla björkar och tallar samt större stenblock. Andra arter på senvuxen och gärna grovskorpbarkig gran i fuktigare läge, hittade gammelgranskål *Pseudographis pinicola* och vitgrynig nållav *Chaenotheca subroscida*. På stora block finns även skuggblåslav *Hypogymnia vittata* allmänt och på ett block hittades den hotade laven broktagel *Bryoria bicolor*. På död granved noterades arter som ullticka *Phellinus ferrugineofuscus* och vedticka *Phellinus viticola*. På gammal tallved, t.ex. kolade brandstubbar eller gamla avverkningstubbar, hittades arter som dvärgbägarlav *Cladonia parastitica*, kortskaftad ärgspik *Microcalicium ahlneri* och olika kolflarnlavar.
Bland intressantare skogsfåglar noterades tjäder, gråspett och mycket hackmärken efter tretåig hackspett. På myren observerades trana och gluttsnäppa.

Två rödlistade lavar; violettgrå tagellav (t.h.) och broktagel, är noterade i området. Den förstnämnda är mycket allmän medan broktagel endast är funnen på ett jätteblock i västra delen. Båda kräver gamla skogar med stabil luftfuktighet.

Vy mot sydväst från centrala delen av området.

Artförteckning

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* VU
Gråspett *Picus canus*
Tjäder *Tetrao urogallus*
Bronshjon *Callidium coreaceum*
Broktagel *Bryoria bicolor* VU
Violettgrå tagellav *Bryoria nadvornikiana* NT
Dvärgbägarlav *Cladonia parasitica* NT
Skuggblåslav *Hypogymnia vittata*
Korallblylav *Parmeliella triptophylla*
Kortskaftad ärgspik *Microcalicium ahlneri*
Gulnål *Chaenotheca brachypoda*
Gammelgranskål *Pseudographis pinicola* NT
Ullticka *Phellinus ferrugineofuscus*
Vedticka *Phellinus viticola*
Rävticka Inonotus rheades

Funktionsindelning

Reservatsförslaget har delats in i fyra kategorier avseende på deras naturvärde och funktion. Beskrivning av kategorierna finns längst bak. Av det totala 79 hektar stora reservatsförslaget utgörs ca 45 hektar av produktiv skogsmark varav ca 34,4 ha värdekärna (biologiskt värdefull skog). Skyddszonen i sydväst längs tvärlikan motiveras av att vattendraget är med i Natura 2000-nätverket (*Naturliga större vattendrag av Fennoskandisk typ).* Arronderingsmarken på 4,2 hektar utgörs av ung, planterad tallskog.

	hektar	**%**
Areal skogsmark	45	100
Värdekärna	34,4	76
Utvecklingsmark	2,3	5
Arronderingsmark	4,2	10
Skyddszon	4,1	9

Tabell över arealer på respektive delområden enligt funktionsindelningen.

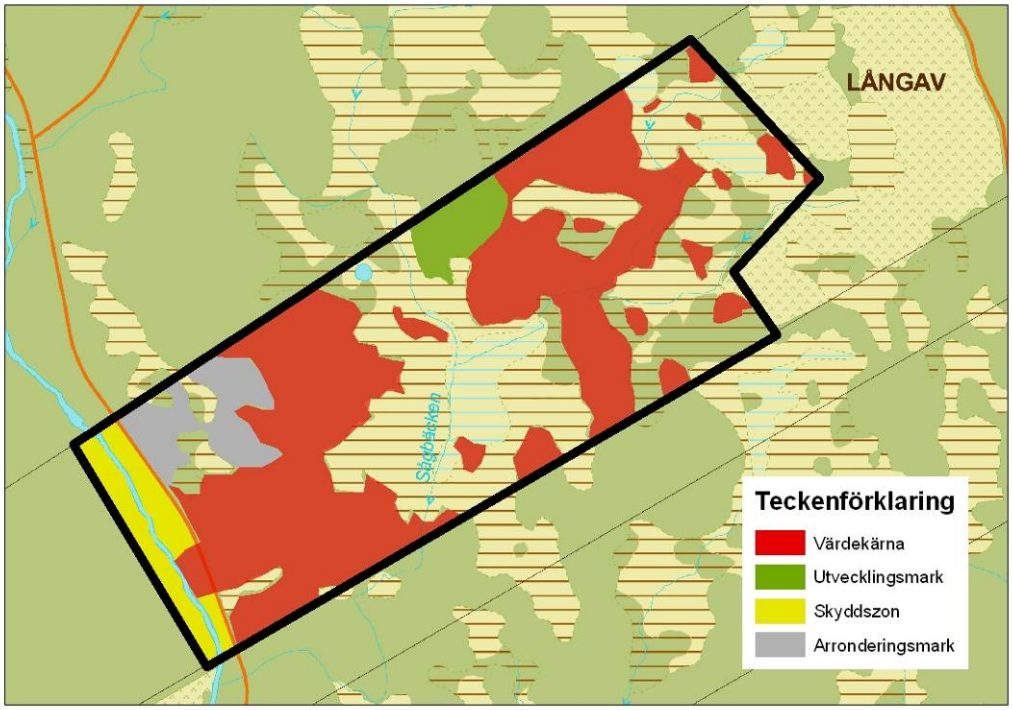

Funktionsindelning

Värdekärna
Ett sammanhängande naturområde som bedömts ha stor betydelse för flora och fauna och/eller är en prioriterad naturtyp.

Utvecklingsmark
Mark som i dags läget har ett ringa eller begränsat naturvärde men som med utgångspunkt från befintlig vegetation och/eller belägenhet bedöms ha förutsättningar att utveckla och förstärka värdekärnans naturvärde antingen på kort eller längre sikt.

Skyddszon
Ett område i anslutning till en värdekärna som är lämpligt som skydd mot negativa förändringar av värdekärnans naturvärden, bl.a. pga. förändrad hydrologi och lokalklimat.

Arronderingsmark
Marker utan påvisade naturvärden som medtagits i ett reservatsförslag främst för att förbättra reservatets geografiska utformning av lantmäteri- och eller skötseltekniska skäl men även för att minska intrånget för fastighetsägaren genom att restinnehavet får en lämplig avgränsning.

Text och foto: Fredrik Wilde, Länsstyrelsen 2007-06-12